

Поред изнетих примедаба на Вегенерову теорију, требало би ставити и ове напомене. Његова теорија о постанку континената и океана путем размицања изведена је на основу данашње поделе копна и мора. Али из геолошких испитивања знамо да су се континенти и океани у току периода стално мењали и да је њихово садашње стање само крајња фаза промена. У данашњој геолошкој грађи континената веома су распрострањене дебеле серије седимената, који су стварани на дну дубоких океана, геосинклинала. Баш на месту данашњих високих планина постојали су ти ранији океани, који су слични данашњим раздвајали континенте. *Вегенер* ништа не казује, да ли су и ти ранији континенти постали размицањем; и како је дошло до њиховог поновног спајања у један континент, од кога су у најновије геолошко време одвојени и размакнути садашњи континенти.

Поред тога Вегенер ништа не казује о постанку свога првобитног заједничког континента. Како су створене прве разлике у нивоу, кад у земљиној кори по њему нема спуштања. То Вегенер својом теоријом не објашњава. Она, као што је напред изнето, не обухвата ни сва позната факта и резултате, те није синтеза свега досадашњег искуства.

П. С. Јовановић.

Студентско Географско Друштво на Универзитету у Београду у 1922/23 и 1923/24 школској години. Друштвену управу у 1922/23 и 1923/24 школској години сачињавали су: председник: Миленко С. Филиповић, ст. фил.; потпредседник: Радмила Радојевић, ст. фил.; секретар: Ђорђе Паунковић, ст. фил.; благајник: Даница Т. Радивојевић, ст. фил.; и књижничар: Јелена Марјановић, ст. фил.

Друштво је у 1923/24 години имало у I. семестру 30, а у II. 15 редовних чланова; 60 чланова помагача и једног члана добротвора г. Гецу Кона, књижара.

У 1922/23 и 1923/24 школској години друштво је одржало ова предавања: 1. Г. Митар Влаховић, ап. фил. предавао је о околини Бродарева. (20. III. 1923. године); 2. Г. Миленко С. Филиповић, ст. фил. предавао је о Фочи (30. V. 1923); и 3. Г. Миленко С. Филиповић, ст. фил. предавао је о Народима Балканског Полуострва по радовима проф. Евгена Оберхумера (31. XII. 1923).

Друштвена књижница приновљена је књигама које су добивене од г. г. Д-ра Ј. Цвијића, Т. Радивојевића и Д-ра Б. Ж. Милојевића.

Р. Перовић.

Географски Институт у Петрограду (Лењинграду). — У Русији се одавна осећала оскудица у стручним географима. Они се нису могли образовати на обичним универзитетским курсевима, који нису пружали никаквог усавршавања. После револуције 1905. оснивана су студентска географска друштва, и тако је 1906. постао „Кружак Географа“ на Петроградском Универзитету, који се 1910. развио у приватан „Географски Биро“. Поред географа његови су сарадници били и геолози, педолози, статистичари, етнографи. Задаци Бироа били су и практички и чисто научни, сем тога организовање екскурзија. Управник је био Л. С. Берг, а А. Ј. Војејков спроводио предавања уз учешће најбољих руских научника, као Шокалског, Андрусова, Багрова, Глинке и других. Ради успешнијег рада ова је установа 1914. прикључена државном Педолошком Комитету и названа „Виши Географски Курсеви“. Но ипак

је остала без државне материјалне помоћи. Због рата предавања су почела тек 1916. Управник је био Војејков, по његовој смрти Толмачев. Дипломе нису издаване. Учило се из идеализма. Највише студената са средњошколском спремом. За време револуције и грађанског рата 1917. и 1918. за мало што цела установа није пропала, али изненада, захваљујући Народном Комесару за народно просвећивање Луначарском, не само да је спашена, већ је преобраћена у „Географски Институт“, са државном потпором. Тако је постала у Русији једна врло значајна самостална установа за Географију.

У Географском Институту већ је 1919. предавало 45 професора пред 577 слушалаца. Студенти по свршеном испиту добијају диплому „научног географа“. Уче се, прво: физичко-математичке и јестаственичке дисциплине; друго: „географске дисциплине“, где су уврштене Астрономска Географија, Геодезија са Картографијом, Климатологија, Хидрологија, Географија тла, биља и животиња, Општа и Регионална Географија, Антропологија, Етнографија, Палеоетнографија, Увод у упоредну науку језика, Статистика, Економска Географија, Историја Географије; треће: специјални курсеви живих језика, уметничког и техничког цртања, фотографије.

Даљи су задаци Института: помагање експедиција, издавање научних радова, предузимање популарних предавања и екскурзија и т. д.

Од професора су поред других: Л. С. Берг, А. А. Григорјев (Регионална Географија), Ј. Д. Лукашевич (Географија), В. А. Федченко (Фитогеографија), А. А. Борисјак (Стратиграфија), П. В. Витенбург (Динамичка Геологија), Р. Ј. Гутман (Метеорологија), В. В. Бородин (Геодезија и Картографија), Ј. Б. Шпидлер (Океанологија), Л. Ј. Штернберг (Етнографија), В. Е. Ден (Економска Географија).

Од 1921. разликују се два факултета, један општегеографски (за Физичку Географију, Регионалну Географију и Биогеографију), други етнографски.

Институт издаје од 1919. часопис „Известија Географског Института“, од 1921. један билтен и радове педолошко-ботаничке експедиције на Коли, од 1922. „Географске извештаје“ и Радове Географског Института, и појединачна дела.

Д-р Вој. С. Радовановић.

Географија на Универзитетима у Пољској. — Од шест пољских университета Географија је заступљена у Кракову, Лавову, Варшави и Познању, још не у Лублину и Вилни. На чувеном Универзитету у Кракову, који је основан у 14. веку и на коме је велики Коперник студирао, катедра Географије отворена је тек средином 19. века. Први је држао Винцент Пољ, затим Черни; а по његовој смрти дошли су Лудомир Савицки и Георг Смоленски. Савицки је први од пољских географа постао дописни члан нашег Географског Друштва, изабран још пре Великог Рата (1913.). Универзитет у Лавову, основан у 17. веку, добио је катедру Географије тек у другој половини 19. века. Најпре је држао А. Реман, а њега су наследили Евгеније Ромер и Хенрик Арцтовски. Од пољских географа Ромер је први почасни члан нашег Географског Друштва, (од 1922.). На Универзитету у Варшави, који је основан почетком 19. века, а обновљен 1917. год., предаје Географију Станислав Ленцевић, који је такође дописни члан нашег Географског Друштва (од 1922.). Ленцевић је већ 1923. год. постигао, да са великим бројем својих ученика и сарадника учини једну знатну екскурзију,

чији су главни смер биле наше земље, и о њеним је резултатима штампано нарочит извештај (*Wycieczka do Jugosławji, Warszawa 1924.*) Университет у Познању основан је 1919. год., и тамо предаје Географију Станислав Павловски.

Географија је независна од осталих струка, не узима се као помоћни предмет Геологије или Историје, а при испитима иде заједно са Геологијом. Поред тога географ може да учи Јеставеницу или Историју. Физичка Географија предњачи, а тежи се за развијањем Антропогеографије, Картографије, Методологије и Историјске Географије.

Предавања Опште Географије трају једну или две године са по четири или пет часова недељно кроз семестре. Један до два часа недељно испуњавају семинарски радови, ради обнављања и претресања пређеног градива. Уз то долазе географска вежбања и екскурзије. У екскурзијама се не ограничавају само на своју пространу Отаџбину, већ као што смо видели, ради особитих географских интереса иду и у далеке земље. Али младе пољске географе у томе и држава обилно помаже.

Уређење института је различито. Лавовски Географски Институт, под управом Ромера, најбоље је уређен, располаже највећом књижном и збирком карата, и има највише сарадника. Ту се негују Етнографија и Историја Географије Пољске. Овде је прикључен Лавовски Картографски Институт „Атлас“, недавно назван „Заклад Картографични проф. Е. Ромера“. Његова су издања мноштва зидних карата и атласи Пољске, са великом збирком топографских, економских и статистичких карата. Краковски Географски Институт је сиромашнији; од скора издаје списе. Географски Институт Университета у Варшави, мада је још у оснивању, такође већ издаје публикације. Познањски Географски Институт, мада тек основан, има већ књижницу од 5.000 свезака и мноштво карата. Радови овог института штампају се у извештајима Друштва Пријатеља Науке у Познању, или засебно.

Пољаци су добро схватили значај Географије и њене наставе на Университетима, и са пуно енергије раде, да Географији у својој младој држави прибаве ону улогу и важност, које она с пуно права заслужује и изискује као права наука о земљи и народу.

Д-р Вој. С. Радовановић.